

MAGYAR SZENTEK ÉNEKEI EGY XIX. SZÁZADI HORVÁT KÉZIRATOS ÉNEKES KÖNYVBEN

„Magától értetődik, hogy a horvát egyházi művészetben tematikailag is tükröződik, hogy a horvátok több mint hétszáz éven át államközösségben éltek a magyarokkal.” – mondja Marija Mirković az 1995-ben Zágrábban megjelent *Magyar szentek a horvát képzőművészetben* című tanulmányában.¹

A magyar szentek alakjai főképpen képzőművészeti alkotásokban (oltárképek, szobrok, kegytárgyak stb.) jelennek meg. Horvátországban és Szlovéniában számos olyan régi helységnev is található, amelyek nevüket a középkori templomok magyar védőszentjeiről kapták: Szent István királyról – *Števanovec, Števanovci, Števanovac*; Szent László királyról: – *Ladislavec, Ladislavci, Laslovo*; Szent Imre hercegről – *Imbrovec, Imbrovci, Imbrihov*; Árpádházi Szent Erzsébetről – *Jalžabet*; Árpádházi Szent Margitról – *Margita, Margetovci* stb.

A mai Magyarországon *Hercegszántó, Baja-Szentistván, Felsőszentmárton, Murakeresztúr* horvát községek templomainak védőszentje is Szent István király, a horvát lakosságnak pedig jeles eseménye és *búcsúnapja augusztus 20.*

A magyar szentek tisztelete kanonizálásuk után a horvátság körében hamar elterjedt. Régi horvát egyházi misekönyvek és naptárak tanúsága szerint *István, László, Imre, Margit, Erzsébet* mellett *Szent Adalbert (Béla)* és *Szent Gellért* (mint magyar) szentek tisztelete már a XII–XIII. században beilleszkedik a térség hitéletébe. A folyamatnak az első nagyobb ösztönzést az adhatta, hogy Szent László alapítja meg a zágrábi püspökséget és építette 1098-ban a zágrábi katedrálist. Mindkettőt nagybátyjának, Szent Istvánnak védelmébe ajánlotta.²

E helyen részletesebben egy múlt századbeli horvát kántorkönyv magyar szentekről szóló liturgikus énekeit (templomi miseénekeit) szeretnénk bemutatni, amelyek még a korábbi harmonikus együttélés korszakát tükrözik.³

A címben, egy tulajdonképpen két egymást kiegészítő, horvát nyelvű kéziratos énekeskönyvről van szó. Az egyik jó állapotban lévő 90 lapos (180 oldalas), a másik borítóját vesztett, csaknem teljesen szétesett, hiányosan is 106 lapból áll. A jobb állapotban lévő füzet külső borítóján félig elmosódva címként ez áll: *Popevke nedeljne i za sve... (svetkove?)*, jelentése feltételezhetően *Énekek vásárnapokra és ünnepekre*. A borítólap belső oldalán viszont latin nyelven pontosan megtudhatjuk a tulajdonos nevét, munkahelyét és a másolás idejét, sőt születési helyét és évszámát is:

¹ Mirković 1995.

² Ez, a magyar szentek kultuszához való sok szálú kötődés a horvát nemzeti ébredés idején a XIX. század végén, még inkább a két világháború közötti időben meglazult. A magyar szentek főbb alakjait – többek közt Szent István, Szent László szobrai –, mint idegen nép uralkodóinak szimbólumait sok helyen eltávolították. Tiszteletük a liturgikus ünneprendből is kiszorult.

³ Kaj-horvát nyelvű kéziratos kántorkönyv a szerző tulajdonában.

„Joannes Horváth, Anno 1790, natus ex Vandatia, e Pofsefsione Szodisinecz. Ludi Rektor & Scholarum Magister, Pinka-Mindszentiensis, VisLendvensis, Szepetnekiensis, Csáktornensis, Stridonensis, & Perlakiensis. 1852.” (1. sz. melléklet)

Azaz „Horváth János, aki 1790. évben született Vendvidéken Szodisinecz helységben. Iskolaigazgató és a pinkamindszenti, lendvai, szepetneki, csáktornyai, stridóvári és a perlaki iskolák felügyelője. 1852.”

Sajnos Horváth azt nem tünteti föl, hogy melyik községben kántorizál. Fényes Elek: *Magyarország Geográfiai szótára* (1851)⁴ segítségével, illetve a jelzett helységek mai etnikai összetétele ismeretében arra következtethetünk, hogy vagy Perlak vagy Stridóvár lehetett (ma Prelok és Štridovec – Horvátország, Medjimurje), melynek lakossága a múlt században is homogén horvát volt. Esetleg a horvát-magyar lakosságú Csáktornya (Čakovec) is számításba jöhet, amely e korban Muraköz legnépesebb városa. Horváth János születési helye szlovén (vend) népességű. Nem valószínű, hogy itt horvátul folyt volna az egyházi éneklés. Pinkamindszent, Alsólendva azaz Vízlendva és Szepetnek lakossága Fényes tanúsága szerint akkor magyar. Itt ezeket a horvát nyelvű énekes füzeteket nem használhatta.

Mindkét kötet szép, kalligrafikus kézírással egy személytől származik. Kisebb számú latin *antiphonán*, *psalmuson* és *vesperáson* kívül, a bejegyzett énekeket mind – ma már archaikusnak számító –, úgynevezett muraközi kaj-horvát nyelvjárásban írták.⁵

A megjelölt helységeket összekötő képzeletbeli egyenes Pinkamindszenttől Szepetnekig több mint 100 km. Szodisinec és Pinkamindszent az egykori történelmi Magyarországon Vas vármegye nyugati peremén található. Csáktornya, Alsólendva, Stridóvár, Perlak és Szepetnek Zala vármegyéhez tartozott. Az akkori közlekedési viszonyok közt (vasút nélkül) nem lehetett egyszerű ezeket bejárni. A felsorolt községek közül a trianoni határképlet óta csak Pinkamindszent és Szepetnek található Magyarországon.

A helységek sora, az énekek szellemisége arra enged következtetni, hogy Horváth János amolyan több nyelvet beszélő *hungarus-tudatú* pedagógus volt, aki számára a magyar államisághoz való tartozás fontos lehetett, és a magyar szentekről szóló egyházi énekek szerepeltetése természetes volt. Szlovén/vend községben született, így bizonyára beszélte a szlovén nyelvet. Kántori tevékenysége szerint pedig tudnia kellett horvátul. (Egyébként a muraközi kaj-horvát dialektus egyfajta átmeneti nyelv a horvát és a szlovén között.) Mint magyar helységek iskoláinak felügyelője, ismerhette a magyart és a hivatalos németet, a bemutatkozó szövege pedig azt bizonyítja, hogy latint is tanult.

A füzet érdekessége még, hogy a szerző bár Muraközben él, nem az ott használatos regionális horvát ortográfiát használja, hanem a Zágráb központú, horvát irodalmi formát. Feltételezhető, tanítói diplomáját az akkori Horvát Bánság területén szerezte.⁶

Az énekek szövegei viszont muraközi dialektusban szólnak. Vannak köztük kerek, szépen csiszolt egyházi népénekek (karácsonyra, újévre, háromkirályokra,

⁴ Fényes 1851

⁵ A horvát énekeskönyvben számos magyar jövevényszó található. Ezekkel a Muraközben használatos kaj-horvát dialektusban már a XVII. században Zrínyi Péter horvát Zrínyiasz fordításában (Szigeti veszedelem–Opsida Sigetska) is találkozhatunk: *aldov*–áldás; *alduvati*, *aldovanje*–áldani; *dičiti*–dicsérni, dicsőíteni; *hiža*–ház; *šereg*–sereg; *aldomaš*–áldomás; *beteg*, *betežna*–beteg; *kinč*–kincs; *gjungj*–gyöngy; *orsag*–ország; *varaš*–város; *pelda*–péllda; *pajdaš*–pajtás; *kip*–kép stb.

⁶ Muraköz ugyanis 1918-ig a Magyar Királyság része, nem tartozott Horvát-Szlavon társországhoz.

Borbála napra valók és sokat énekelt búcsús Mária énekek stb.)⁷ Mellette azonban számos nehéz nyelvezetű, darabosan rímelő versezet is található, amelyeket egyes alkalomra rögtönzött valamelyik kántor, esetleg Horváth János.

A szerző legtöbb ének alján – ritkábban a cím felett – hevenyészett bejegyzésekkel a dallamokat is rögzíti. Ötös hangsor nélkül, csupán a hangok betűjelölését adja, a dallam hullámvázát a jelek egymás fölé vagy alá helyezésével érzékelteti ütemjel és időérték nélkül, azokat saját emlékezetére bízva.

Sajnos a másoló – tulajdonos az oldalakat nem sorsámozta. Így azt sem tudhatjuk meg, hogy hány lap hiányzik. A füzetek állapotából arra következtethetünk, hogy azt rendeltetése szerint több évtizeden át használták. A tulajdonos után más kántortudó örökölhette. Annyi bizonyos, hogy e század elején *Légradon* (Ma *Legrad* – Horvátország) a katolikus horvát templomban Oszten Lajos mint fiatal kántortanító használta 1920-ig.⁸ Tőle került a tanulmány szerzőjének birtokába 1951-ben.

A kéziratos énekeskönyv dátuma szerint 1852-ben született. Valószínű egy korábbi, e célra használatos könyvből, vagy hasonló kéziratos füzetből másolták, esetleg sokszorosították. Ilyenképpen a szövegek nagy része bizonyosan a XVIII. század előtti időkből ered.

A kötetben *Szent Istvánról 2, Szent Imréről 2, Szent Erzsébetről 1, Szent Mártonról 3* ének található. *Szent László* – holott a horvát nyelvterületen egyik legnépszerűbb szent volt – a kötetből hiányzik. Nyilván a szétesett példányból elveszett, elkallódott. Ezt erősíti meg, hogy a horvátok körében más népszerű szentek (*György, Adalbert, Anna* stb.) énekei szintén hiányoznak.

Szent Istvánról szóló egyik ének 4, a második 12 versszakos. Szent Imre éneke 5, illetve 7, Erzsébeté 8 versszakból áll. A verssorok szótagszáma általában 12-es.⁹

Az énekek a szakrális szövegeken túl, ikonográfiai igényeknek is igyekeznek eleget tenni. A szentekről fontosnak ítélt életrajzi adatokat is közölnek, nyilván a korban nagyszámú, írást nem ismerő hívek tájékoztatása és okulása céljából.

Az első Szent Istvánról szóló ének a kegyes szövegek mellett a nagy magyar király hittérítő szerepét emeli ki, mely előtt az ország népe a pogány sötétségben tévelygett. Hallhatunk arról, hogy a nagy király papokat, szerzeteseket hív az országba, és védelmezi az egyházat. Ugyancsak az első énekben egy kevéssé ismert legendáris motívummal is találkozunk, amely szerint István születését a szüleinek angyal adta volna hírül (2. sz. melléklet). Azon kívül „első” királyról szól, miként a magyarok emlegetik, jóllehet a történelmi adatok szerint Szent István a horvátoknak még nem volt uralkodója. Az első közös magyar-horvát király *Kálmán* azaz *Koloman*.¹⁰ (Előtte az önálló Horvátországnak 10 horvát házból eredő királya volt.)

A másik ének *Pannónia* dicsőséges fiának mondja Istvánt, aki *Esztergomban* született, és a pogány tévelygésből népét kivezette. Hallunk fiának szóló intelmeiről is. (3.

⁷ A szerző a magyarországi Mura-mentén, Murakeresztúron, Molnári, Tótszerdahely, Tótszentmárton községekben ezen énekeknek a variánsait, mint népi (gyermek-) köszöntőket gyűjtötte 1950–1960 között.

⁸ Oszten Lajos, 1920 és 1945 között Örtilosban (Somogy m.) volt magyar kántor és tanító.

⁹ A versek fordítását PETRICS Mária és a szerző végezte.

¹⁰ Könyves Kálmánt – Kolomant a tengerparti Biogradban (Tengerfehérvár) koronázzák horvát királlyá 1102-ben.

sz. melléklet) Mindkét ének Szent Istvánról, mint a szegények és elesettek istápolójáról és támaszáról is említést tesz. Az első énekből azt is megtudhatják a hívők, hogy István *jobb keze bőkezü* jóságáért maradt épségben, mint Isten ajándéka. Megjegyezzük, hogy mindkét Szent Istvánról szóló ének az „ország népe” megfogalmazásba, természetes módon a horvát népet is beleértelmezi.

Szent Imrét az egyik ének első versszakában mint *Imbrihov* községnek pátronusát mutatja be, aki a hozzá fohászzkodókat megsegíti földi bajaikban. A másik ének életrajzi adatokat közöl. Bemutatja a mélyen vallásos, szorgalmasan tanuló ifjút, aki fogadalma szerint házassága ellenére is szűzi életet él, intve a hívőket, hogy vegyenek példát a szent életéről. (4–5. sz. melléklet)

*Szent Erzsébet*ről szóló ének ugyancsak ikonográfiai eszközökkel ad információkat *András* magyar király leányáról. Megtudjuk, hogy már öt éves korában eldönti, hogy alázatosan, istennek él, és akarata ellenére adják férjhez *Thüringiába Lajos* herceghez. Az alamizsnálkodó jótékonyágáról szó van ugyan a strófákban, ám a közismert rózsává változott alamizsnára nem történik utalás. Itt ugyan kevésbé lenne fontos, de megtudjuk, hogy férje útban *Szicília* felé betegségben hal meg. Erzsébet pedig *Marburg* várában él haláláig szomorú özvegységben. (6. sz. melléklet)

Szent Mártont hivatalosan ugyan nem tekintjük magyar szentnek, annyit mégis érdemes megemlíteni, hogy a kötetben található 3 Szent Mártonról szóló ének egyike éppen azzal kezdődik, hogy Márton *Szombathelyen* (nem Savariában!) született. Mivel Szombathely Horváth János működési területének régiója, lokális lelkesedsébből sorolhatja a magyar szentek közé. A Szent Mártonról szóló énekből sem maradhatott ki a legismertebb legendai motívum miszerint a szent megosztja köpönyege felét egy útszéli koldussal.¹¹ (7. sz. melléklet)

Végül függelékként mint érdekességet említjük meg, hogy a füzetbe ceruzával – láthatóan mástól származó kézírással – egy magyar nyelvű népi betlehemes-játékot is bejegyzett valaki. A kutatók számára könnyebb hozzáférhetőség kedvéért, illetve a biztosabb fennmaradás okán ezt is közöljük. (8. sz. melléklet)

Irodalom

FÉNYES Elek

1851 *Magyarország geográfiai szótára I-II.* Pest.

MIRKOVIĆ, Marija

1995 Magyar szentek a horvát képzőművészetben. In: Jadranka Damjanov szerk. *Hrvatska/Mađarska. Stoljetne književne-umjetničke veze. Évszázados irodalmi és képzőművészeti kapcsolatok.* Zagreb, 279-287.

¹¹ Szent Mártonról szóló másik két éneket magyar szempontból érdektelen volta miatt, nem tartottuk fontosnak bemutatni.

További irodalom

BÁLINT Sándor

1977 *Ünnepi kalendárium*. Szent István Társulat, Budapest.

BÁLINT Sándor – BARNA Gábor

1994 *Búcsújáró magyarok*. Szent István Társulat, Budapest.

BORTOLIĆ, Zvonimir

1999 *Pomurskih Hrvati kroz stoleća*. (A Mura menti horvátok a századok vonzásában.) Murakeresztur. 5–10.

BOLLÓK János

1986 Szent Imre alakja középkori krónikáinkban. In: Fügedi Erik szerk. *Művelődéstörténeti tanulmányok a magyar középkorról*. Gondolat, Budapest, 61–75, 309–313.

BROWN, Peter

1993 *A szentkultusz kialakulása és szerepe a latin kereszténységben*. Atlantisz, Budapest.

CSÁNKI Dezső

1897 *Magyarország történelmi földrajza*, III. Budapest.

FÉNYES Elek

1851 *Magyarország geográfiai szótára* I–II. Pest.

HADROVICS László

1934 Muraköz helynevei. In: *Nyelvtudományi Közlemények*, 48. Budapest. 3–34.

1944 Magyar és délszláv szellemi kapcsolatok. In: *Magyar Szemle Társaság*. Budapest.

KLANICZAY Tibor – KLANICZAY Gábor

1994 Szent Margit legendái és stigmái. In: *Irodalomtörténeti füzetek és Argumentum*, Budapest.

KLANICZAY Gábor

1990 Szentkultusz a középkori Magyarországon. In: *A civilizáció peremén. Kultúrtörténeti tanulmányok*. Magvető, Budapest. 211–229, 366–373

LÁPOSI HALLER Jenő

1938 *Igazságot a Muraköznek!* Budapest.

LELKES György

1998 *Magyar helyiségnév-azonosító szótár*. Talma Könyvkiadó, Baja.

LOVRETIĆ Josip

1897 *Otok* (Otok szlavóniai város és környékének néprajzi leírása) Reprint kiadás 1990. Vinkovci

MIRKOVIĆ, Marija

1995 Magyar szentek a horvát képzőművészetben. In: Jadranka Damjanov szerk. *Hrvatska/Madarska. Stoljetne književneumjetničke veze. Évszázados irodalmi és képzőművészeti kapcsolatok*. Zagreb, 279–287.

ŠAFRIĆ, Franjo

1967 Postanak nekih imena novonastalih mjesta u Medjimurju. In: *Filologija*, 5. Zagreb, 169–175. (Újratelepített helységek nevének eredetéről Muraközben.)

SOKČEVIĆ, Dinko

1997 *Kratko Povijest Hrvata u Madjarskoj*. (A magyarországi horvátok rövid története.) In: *Tjedan Hrvata iz Madjarske*, Hrvatska Matice iseljenika. Zagreb.

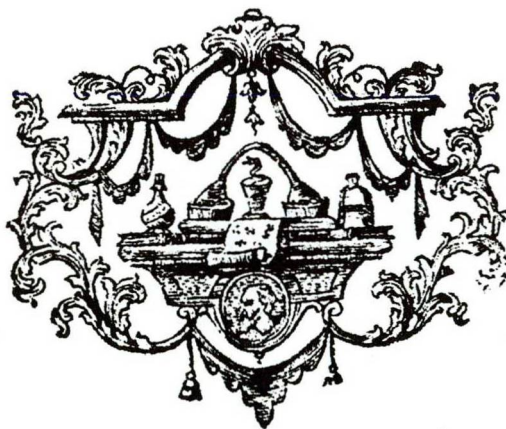
TÜSKÉS Gábor

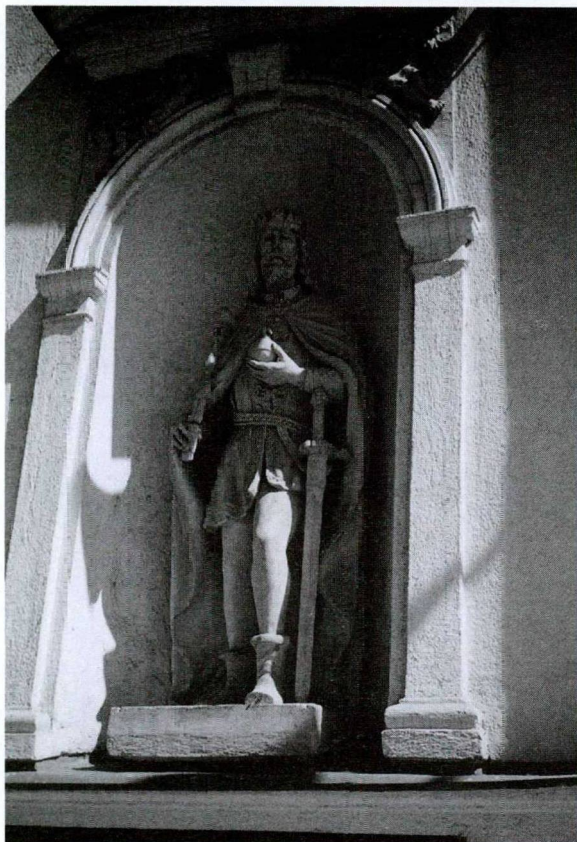
1984 A barokk-kori szentisztelet rétegei. In: Hofer Tamás szerk. *Történeti antropológia*. MTA Néprajz Kutató Csoport, Budapest, 138–151.

Eperjessy, Ernő

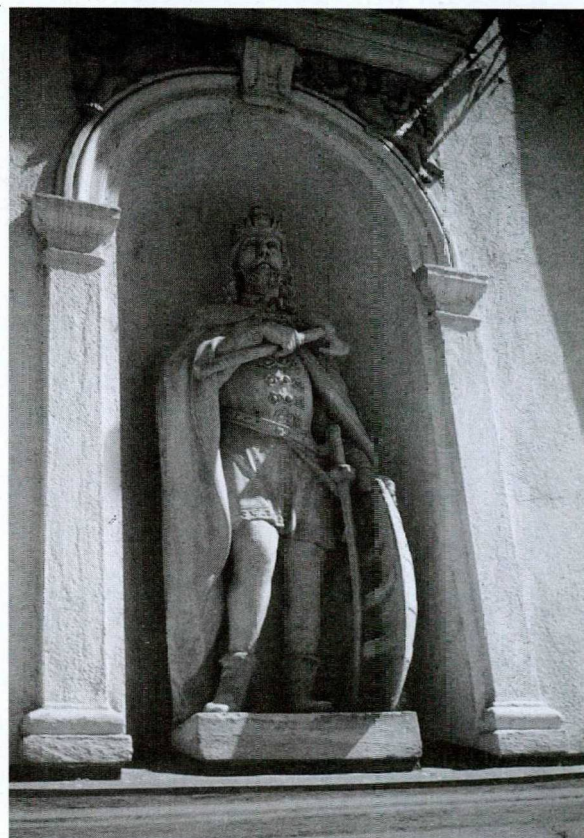
**Chants of Hungarian Saints in a Croatian Handwritten Hymn-book
from the 19th Century**

The author analyses a Croatian Catholic hymn-book written in 1852. At that time Hungary and Croatia lived in personal union. As the result of the coexistence for 800 years several Croatian village-names contain the names of Hungarian saints (St. Stephen, St. Ladislav, St. Emeric, St. Elisabeth, St. Margaret etc.). The writer of this 19th century Hymn-book noted down the chants in the dialect along the River Mura. The book contains songs about St. Stephen, St. Emeric, St. Elisabeth and St. Martin.

1. kép Szent István király szobra a csáktornyai (Čakovec) ferences templom bejáratánál. Eperjessy Ernő felv.

2. kép Szent László király szobra a csáktornyai (Čakovec) ferences templom bejáratánál. Eperjessy Ernő felv.

Ioannes Horváth
Anno 1790. natus ex Vándatka, e' Pörsö,.
„ne Szodisinecz. Sudi Rector & Schola.
„rum Magister, Pinka-Alindszentiensis,
Vix Sencavensis, Szepetnekiensis,
Csaktornensis, Stridonensis,
& Perlakiensis,
1852.

Na Dan S. Jalžabethe

Andraša drugoga Vugerzkoga Kralja,
Sveta Jalžabeta Kći je bila prava,
Vre vu petom Letu toga Sveta Časti,
Na ztran pušta žaleč Bogu se dopazti.

Više Letje kakti Divoyčica bila,
v-Hižni Zakon iti njoj ne volja bila,
Ali kajti Otec želel je imati,
Jednomu Hercegu nju zamuž predati.

Z-Kraljevzkoga Dvora Herceg nju odpelja
v-Turingiu Orsag vu Grad svoj dopelja
Kakti mužu svomu pokorna je bila,
Vsaki dan je vendar vu Cirkvu hodila.

Vnogem je pomogla ona siroticam,
Sveta Jalžabeta kakti Hercešica,
Ne se sramovala zmed Gozpode ztati,
z-Svojum Rukum Bogce vani nadeliti.

Kada bi glad naztal po vseh Nemških zemlje,
Takov da su ljudi vnogi vutom vmerli,
Jalžabeta vnogo Žitka je zpravila,
Ovo gladno ljudzтво z-kruhum nadelila.

Neto bilo dozta neg jošce špitala,
Za vnoge sirote zezidati dala,
Vsaki dan njim Hranu z-Grada pošilala
I više krat na den knjim je dohadjala.

Potlam kad z-Turčinum Tabor bi bil naztal,
Herceg njejni Lajoš bil je tamo pozvan,
v-Sicilie tužnog beteg ga dohitil,
Na putu je moral Dušicu zpuztiti.

v-Dovičkum ztališu kad se je trapila,
Boga razpetoga zažgano molila,
Na dan devetnajzti meseca ovoga,
v-Marburgu premine ona Sveta toga.

Szent Erzsébet napjára

Második Andrásnak, a magyar királynak
Szent Erzsébet vala igaz szép leánya.
Még ötéves sincsen, a világi hívságot
Felejti, hogy Isten kegyelmébe jusson.

Miként egy szolgáló dolgozik évekig,
Szándékában nem volt soha férjhezmenni.
Végül is apjának téve a kedvére,
Hitvesül adták egy külföldi herceghez.

A királyi udvarból a herceg elvitte,
Thüringia vára, hol új otthonra lelt.
Férjéhez mindvégig alázatos asszony,
Egyetlen napon sem maradt el templomból.

A kegyes hercegnő, áldott Szent Erzsébet,
Számos szerencsétlen árvákon segített.
Az úri vendégek közt nem szegyelet felállni,
Kézével koldusnak alamizsnát adni.

Mikor Németföldön éhínség pusztított,
Emberiség között a halál aratott,
Szent Erzsébet asszony, kenyereket osztott,
Szegény éhezőknek táplálékot nyújtott.

Mindezzel Erzsébet nem volt elégedett,
Sok szegény árváknak kórházat emeltet.
Árvait a várból étellel táplálja,
Naponta el-eljár, hogy őket ápolja.

Amikor háború indul a törökekkel,
Táborba szólítják férjét, a herceget.
Szicília, ahol betegsége éri,
Útközben Lajos lelkét kileheli.

Mikor özvegysége magányában senyved,
Forrón fohászkodott kereszten Istenhez.
Majd e hónap tizenkilencedik napján,
Marburgnak várában, elérte a halál.

Ének Szent Erzsébetről

Na Dan S. Katalinbe.

Andreja drugoga Vugerzkega Kralja,
sveta Katalinbe. Ki je bila, prava.
Vse v petem letu toga sveta Časti.
Na tizen pustiča želeč Bogu sedquarti.
Više let je kakti Dingočica bila.

v Hitihi Lakm iči njoj ne voľja bila,
Ali kajti Oci keld je imati.
Sedrumu Hercegu nju namuž predati.
x Kraljevkega Dvora Herceg nju odpelja,
v Turingiu Otag vti Brad nji odpelja,
Kakti mužu svomu pokozna je bila,
Vaki dan je vendar vti Lichvu hodila.

Vnogem je pomogla ona siroticam.
Sveta Katalinbe kakti Hercešica.
Ne se sramovala zmed Sorpodo stati.
v Lvgum Rukum Bogce vati makti ti.

Karla bi glad nastal povoh Nemskih rompi.
Takov danu ljudi vnozi sustom vmoči.
Katalinbe vnozi Žitka je zpravila,
Ovo gladno ljudstvo x kruhum nadlila.
Neto bilo doba neg joško Zpitale.
Za vnozi kroci rezidati dala,
Vaki dar vtiim Hranu x Prada pošlala,
Iviše krat na den kriji je dohačjala.

Pottam kad x Tuztinum Tabor bi bil nastal,
Herceg vti jini Lajoš bi je tamo porzval.
v Sici lie tušnog beteg ga dohiti,
Na putu je moral Dusiču zpučiti.
v Dovičkum x tališu kad se je tročila,
Boga zapetoga zaigano molila,
Na dan četrnajeti meseca ovoga,
v Marburgu prerinio ona sveta toga.

Na dan S. Stefana Kralja

Raduj se ves dvor nebezki na dan Svetog Štefana,
Diči takaj puk zemeljzki v-grobu Kralja pervoga,
Koga Angel Roditelom je nazvetil srečnoga,
Za zvisiti pravu veru vu življenju svetoga.

Svetozt svoju je pokazal z-hvale vrednim načinom,
Lepe Cirkve je zezidal i podelil Biškopom,
K-tomu Redovnike vpeljal iz prelepim navukom,
Poganinom puta kazal vnogem grešnem bludnikom.

Darežlivozt proti v-bogem kakva vu njem bila je,
Svedoki su dari lepi koje njim aldurval je,
Zato njegva desna Ruka zaplaču dobila je,
Da još den denešnji cela vu svoji zpodobi je.

Sveti Štefan vu Vutrobi, pervo neg se narodil
Od Jezusa i Marie posvečen vre on je bil,
Zatem Vugerzka naj vekša bil je svetlozt i dika,
Komu budi od nas ljudih hvala i čast velika.

Szent István király napjára

Örvendjete mind égiek Szent István napjának,
Miként földiek dicsérjük első királyunkat,
Kinek boldog jöttét angyal jelentette,
Hogy az igaz hitet nekünk felemelje.

Szent élte számunkra dicsőséges példa.
Szentegyházat épít, s püspököknek adja,
Szerzeteseket hoz csodás tudománnyal,
Mutatva az utat bűnös pogányságnak.

A szívében rejtőző bőkezű jóságért,
A szegényeknek adott sok alamizsnákért,
Cserébe az égtől fizetségül kapta:
Jobbkeze épségben csodásan megmaradt.

Szent István mielőtt megszületett volna,
Reá szállott Jézus, Mária áldása.
Ő lett magyaroknak dicsőséges szentje
Áldassék a neve hálás tisztelettel.

Na dan S. Stefana Kralja.

Raduj se ves domi nebeski na dan svetog Stefana,
Díči takaj pruk zemeljski v grobu Kralja pernega,
Koga Angel Roditelov je narvertil srečnoga,
La xviviti pravu veru vu življenju svetoga.

Svetost svojo je pokazal k hvale vrednim načinom,
Lepe Cirkve je kexidal i podelil Biškupom,
K-tomu Redovnike vpeljal iz prelepim navukom,
Poganinom puta kaxal v nogem grešnem bludnikom.

Dareklivost proti v bogem kakva vu njem bita je,
Sredoki su darsi lepi kogo njim alduval je,
Zato njegova desna Ruka za plaču dobila je,
Da još den dencinji cela vu svoji kprodobi je.

Sveti Stefan vu Putzobi, prvo neg se narodil,
Od Jeruša i Marie posvečen vre on je bil;
Zatem Vugeraka naj vekša bil je svetost i diha,
Komu budi od nas ljudih hvata i čast velika.

g h dd, i t e d k h - g a h h a j a j) . d d c h d c h a j

Druga

Dm. na Im.

Srečna Panonia, Slavna Domovina Štefana
Kak velike vredne dike kinč imaš,
Estergomzki lepti varaš Vugerzki,
iz koga ov Cvet izhadja.

Gdo more misleči prez plača tvoj zlatiš preseči,
Kak hudobno živel je vse ljudstvo,
Nezpodobno vse išlo na prokletstvo,
Dok Kralja Štefana nebilo.

Vse vu krive vere, i bolvanzke bludnozi nore,
Prez pazira i Božjega mira,
Vu neslogi prez bližnjega ljubavi,
Prez Reda bilo je vsega.

Dragi Odkupitel želni Zveličitel Jezus naš,
i Preslavno Ime njegvo vsaki čas,
Blaznilo se deržalo se vse zahman,
Bog pravi vsem bil je neznan.

Ali kak Svetoga Bog njim dal je Štefana,
V sem hodečem i vu tmice bludečem,
Svetlozt sunca iznikne nebezkoga,
Zkrovnozt vere doneše prave.

Naj perveša bila, i Štefana naj vekša sila
Poganine zatreti vražje sine,
Svetlozt vere odpreti Kristuševe,
z-Ztrahom Božjem vse napuniti.

Zove Redovnike Jezusa verne Nameznike,
Da šetuju nazveščuju ze vsch ztran,
Put pravice kem vu tmece ne bil znan,
Slepo ljudstvo k-nebu ravnaju.

K-njim se sam pridruži, i serčeno sam služi,
Apoštolzko več kak kralja nosi čast,
On pomaže, i podiže sam oblast
Slugov Cirkve Jezusa,

Gdo je videl Kralja gde na Svetu kada takvoga
Ki tak jako zkerbel bi vreme vsako,
Da Jezusa naj diči vsaka Duša
Tak je zkerbel Štefan Kralj.

On vse na pobožnozt gibal je na kerščanzko složnost,
Milozivne na čast Majke Marie,
Podložnike zvisil je drage Sinke,
z-Lepum peldum, i navukom.

Gde zte o Junaki, i Štefana verni Vojaki,
Ki žnjim zlati negda zte vojuvali,
Gori ztante ter povejte dobrote.
i krepozti Kralja Štefana.

Otec Siroticam, branitel on jel bil Vdovicam,
Redovnike ljubil Kloštre i Cirkve,
Betežnike je krepil vse nevoljne,
Ljudstvo zderžaval veselo,
Dog Dušu predal je Bogu.

Másik (Szent István király napjára)

Boldog Pannónia, István híres hona,
Mily nagy dicsőségre érdemes kincsed van!
Esztergom vala az ősi magvar város,
Melyből e virágszál valaha kisarjadt.

Mélységekből sírva gondolunk a korra,
Országunk miként élt bűnben és a rosszban,
Mikor még mindenki kárhozatba süllyedt,
Mig István királyunk még meg nem született.

Pogány tévelygésben és eretnek hitben,
Hol nincs lelkipásztor: nincs Isten békéje.
Törvény és rend nélkül létezett ez ország,
Emberi szeretet híján, dúlt sok viszály.

Édes üdvözítőnk, ó drága megváltónk!
Jézus neve legyen mindenkoron áldott.
Káromló azt mondja: Hiábavaló szó!
Míg az igaz Isten itt ismeretlen volt.

Mikoron Szent Istvánt Isten nekünk adta,
Bűnben tévelygőknek, sötétben járóknak,
Végre feltámadott a mennyei nap fénye,
Elérkezett hozzánk az igaz hit reménye.

Istvánnak ereje hatalmas és nagy volt
Győz az ördög felett, a vad pogányságon.
Krisztus egyházának ajtaját kinyitja,
Isten félelemmel mindenkit átitat.

Szerzeteseket hív, Jézus helytartóit,
Hogy a hitre, jóra tanítsák híveit.
Mit még nem ismertek, az igazság útját,
Az emberiség szemét égre irányítsák.

Apostoli király. Ahogy hozzá illik,
Vélük egyetemben a hitet terjeszti,
Jézus egyházának segíti hatalmát,
A keresztény hitnek emeli templomát.

Ó! Ki is láthatott valaha ily királyt,
Ki a hittel annyit törődne mint István?
Ki minden időbben gondot fordít arra,
Hogy Jézust mindenki fennen magasztalja.

Országának népét sarkallja hűségre,
Kegyelmes Szűz Anya nagy tiszteletére.
Alattvalóknak mutatva jó példát,
Sok szép intelmekkel látja el a fiát.

István katonái, ti hősök hol vagytok?
Kik véle egykoron együtt harcoltatok?
Keljetek fel ismét zengeni tetteit,
Szent István királynak hősi erényeit.

Ő volt árvák atyja, özvegyek támasza,
Védelmező őrc klastromnak, templomnak,
Sok nyomorúságban erő és a vigasz,
Míg a lelkét vissza az Úrnak nem adta.

Dm. na 2. Druge.

Izelaš Panonija, Slavna Domovina Stefana,
Kak velike vradine dike kiti činaš,
Ezerogomski lepti slavaš Vugeraški,
iz koga so svet izhajali.

Ido more mideti, prex plača tvoj žalost praveč,
Kak hudobno živelo je vse ljudstvo.
Nepodobno vse islo na preklestvo,
Dok' Kralja Stefana ne bilo.

Vse ve krive vere, i bolunsko hudost nore,
Prex partim i Božjega mita,
Vse naslogi prex blaznjega ljubavi,
Prex Keda bilo je vraga.

Digni Odkupitel kralji Evličinu Jezus naš,
i Preklauso Ime njegovo vaki čas.
Oslavilo se detšalo ve zahman,
Dag pravi vsem bilje neznani.

Ali kak Svetoaga Bog njim dal je Stefana,
Vsem hodetom i vsi tince bludečom,
Svetlost sunca i znanost nebeskoga,
Izkounost vere domovo pravca.

Naj porvata bila, i Stefana naj vekaš sila,
Poganine xatreti vračje sine,
Svetlost vere odpreti Kristušove.
v Lestahom Božjem vse napravit.

Love Redovnike Jezusa verno Namestnike,
Da Jezusu navestuju ke vseh xtcam,
Rut pravice komu su tince ne bil znani,
Slopo ljudstvo k nebu ravnanju.

Ki njim se sam pridavati, i včasno sami slušati,
Spodalebo vsi kraljstva mori čast,
On pomake, i vodi ke nam oblat,
Mugos Cirkve Jezusov.

Ido je videl Kralja gde na svetu kraljstva krega,
Ki tak jako zherbel bi vemo vako.
Da Jezusa naj diči v vakav Duša,
Tak je zherbel Stefan Kralj.

On ve napobožnost gibal je na kerkantko složnost,
Kilostitno na čast Majke Marie,
Podložnike vnišil je drage sinke,
v Lepum peldom, i navukom.

Ido xte o Sunaki, i Stefanu vsemi Vojaki,
Ki njim stali negde xte opjevali,
Fori stante ter povejre dobrote,
i krepote Kralja Stefana.

Ove svetovane, branitel on je bil odsvicani,
Redovnike ljubil Klostce i Cirkve,
Detčnike je krepil ve nevojne,
S ljudstvo edetšaval veselo.
Dag Duša predal je Bogu.

Na dan S. Imbria

Pozdravljam te denes Imbre Herceg Sveti,
v-Velikom Oltaru vovoj Cirkvi Sveti,
Patron Slavne Farc jesi Imbrihovzke,
v-Nevoljaj pomažeš domače i stranzke.

Za Patrona tebe negda su zpoznali,
Naši prvi Ztarci ki su ovdi ztali,
I zato po tvojem Imenu je fara,
Ovdi poztavila na tvu Čast Oltara.

Tebe Jezuš dragi ljubil na tuliko,
Da ti je prikazal Neba svoju Diku,
Ter da grešno ljudztvo buš mogel pomoči,
Koji ti se vteče v-kakoj potreboči.

Mi anda Dušice hočemo se vteči,
Denes Godovnjaku tak pobožno reči
Ogledni se Patron na nas milo doli,
Kak te grešno ljudztvo klečeč denes moli.

Mozbit zmed nas koji iz-Sveta premine
Ležeč vu Zemljici na prah pepel zgnije,
Godovnjak ljubljenci onda prosi Boga,
Da Duša bu v-Diki Jezuša miloga.

Szent Imre napjára

Üdvözlünk ma téged, ó Szent Imre herceg!
Templomunk oltára te nevedtől ékcs.
Imbrihov községnék dicső pátrónusa,
Ki segedelmünk vagy a környék bajaiban.

Őscink mind, akik valaha itt éltek,
Mint pátrónusukat ismertek meg téged.
A plébániánkat rólad nevezték el,
Tiszteletedre itt szép oltárt emeltek.

Drága Jézus téged annyira szeretett,
Égi dicsőségét megmutatta néked.
Segedelmé lettél bűnös embereknek,
Kik hozzád fordulnak minden szükségükben.

Mi bűnös lelkek is tehozzád menekszünk,
Dicső névnapodon ájtatosan kérünk:
Vesd le reánk szemed, kegyes pátrónusunk,
Bűnös emberekre, kik hozzád fordulunk.

Mikor majd bennünket a jó Isten elszólít,
Testünk lenn a földben hamu-porrá válik,
Kegyes oltalmazónk, kérd akkor az Istent,
Mi lelkünk is örök boldogságot nyerjen.

Ének Szent Imre hercegről

Na Dan S. Imbrija.

Pozdravljam te danes Sveti Imbre Alexej sveti,
v Velikom Oltaru v tvoji Cerkvi Sveti,

Patron Slavne Sare jesi Imbrihovzke
v Nevoljaj pomagaš domače i xtranzke.

Za Mitrona tebe negda su xpoznali,
Naši prvi Starci ki su ordi xtali
I zato so tvojem Imenu je Sara,
Ordi postavila na tvoj čast Oltara.

Tebe Jeruš dragi ljubil na tuliko,
Da ti je, prikazal Neba voju Diku,
Tez da grešno ljudstvo buš mogel pomoči,
Koji ti se vteče v kakvoj potreboči.

Mi anda Dušice hoćemo se vteći,
Denes Podovnjaku tak pobožno reći,
Ogledni se Patron na nas milo doli,
Kak te grešno ljudstvo klečeć denes moli.
Mor biť zmed nas koji iz Sveta premine,
Ležeć vu Zemlji ci na prah pepel zgruje,
Podovnjak ljubleri onda prosi Bogu,
Da Duša bu v Diki Jeruša miloga.

Druga

Sveti Imbri Herceg Sin Štefana Kralja,
Njegvomu življenju je još denes hvala,
Mladenec Angelaki on se je ozival,
Žnjimi vu pajdaštvu večkrat je prebival.

On okol polnoči klečeč Boga molil,
v-Hišni Zakon iti nigdar ne privolil,
I po školah hodeč dobro se je vučil
A čiztoču Tela Bogu preporučil.

Kajti Imbri Herceg k-Bogu je zdišhaval,
Vsega sebi Bogu svomu v-Ruke daval,
Govoreč o Bože prosim obznaniiti,
Da je tebi morem povolje vgoditi.

Nut svetlozi nebeska vsu Cirkvu razveti
Da se mogel ov glas prav od vseh razmeti
Čiztoču tve Duše divojačtva Tela,
Začuvaj tva Duša veke bu vesela.

Za ov Zavez njegov Otec neznajuči,
Zato sina svoga ovako podvuči,
Vzemí tebi jednu Devicu zpodobno,
Ka buš z-čina sudil prav Bogu vugodnu.

Sveti Imbri z-trahum Devicu zaručil,
Prav Boga boječu z-tihoma podvučil,
Čiztoču Angelzku da bi začuvala,
v-Zakonu kak seztra žnjim je prebivala.

Ovo peldu naj si vsaki napre vzeme,
Poboljkanja žitka na molitvu gene,
Nasledujmo njega v-molitve čiztoče,
On nas vu teškoče pomoči vse hoče.

Másik ének Szent Imréről

Ó Szent Imre herceg, Szent Istvánnak fia,
Akinek életét dicsérje ma hála!
Nemhiába hívtak angyali ifjúnak,
Őket választottad igaz barátidnak.

Sok éjjel térdelve, imádkozva talált,
Szándékodban nem állt, a földi házasság.
Az iskoláidban, példásan tanultál,
Istennek ajánlva szíved tisztaságát.

Fohászkodva kérted Imre herceg Istent,
Fogadjon teljesen kegyelmébe téged.
Ó Istenem — mondván —, mutasd meg énnekem,
Miként is járhatok, örökké kedvedben!

És íme égi fény ragyog a templomban,
Égi szózati hangzik, adatik tudtadra:
Őrizd szízi testü, lelki tisztaságod,
Így nyerheted el az örök boldogságot!

Ezen szövetségről jó apád nem tudott,
Téged saját fiát eképpen oktatott:
Hitvesedül végy egy tisztességes szüzet,
Miképp azt rendelé Istennek törvénye.

Jegyessed is lett egy ártatlan leánya,
Kivel fogadalmad, titkon megosztottad.
Úgy élt aztán veled, mint egy tiszta angyal,
Leánytestvéredként a szent házasságban.

Szent Imre példája légyen az eszményünk.
Buzdítson jóságra, hozzá könyörögjünk:
Megkövetünk téged, bűnbánó imával,
Légy a segedelemünk mindenféle bajban!

Ének Szent Imre hercegről

Druga.

Sveti Imbri Hecceg sin Šoljana Kralja,
Njegovemu življenju je još danes hvala,
Mladenev Angeliki on se je oai val.
Žnjimi vu pajduštru večkrat je prebival.
On okol pol noči kličč Boga molil,
v Hčižni Zakonu iti nigdar ne privolil,
Ipo Školah hodeč dobro se je vučil,
A čistoču Tela Boga prepoznučil.
Kajti Imbri Hecceg k-Bogu je adihaval,
Vsega sebi Boga svomu v-Ruko daoval,
Govoreč o Boku prošim obznanuči,
Da ja tebi morem! povolje vgoditi.
Nuť svetlost nebesko vnu Cirkvu zasveti,
Da se vrgel ov glas prav od vseh zameti;
Čistoču tvo Dušo divjojačtva Tela,
Kačuvaj tva Duša veke bu vesela.

Laov Lavex njegov Orec neznajučí.
Lito sina svoga ovako podnuči.
Vzemi tebi jednu Devicu xpedebno;
Tla buť a-čina sudil prav Boga vugodnu.
Sveti Imbri a-trahum Devicu enzučil,
Pr.v Boga boječú a-tihama podnučil,
Čistoču Angelxku da bi kačivala,
v-Zakonu kak sestca žnjim je prebivala.
Ovo veldu naj si vsaki napre vzeme,
Pobolšanja žitka na molitvu gene,
Nasledujmo njega v-molitvo čistoče,
On nas vu teškoče pomoči vse hoče.

Na dan S. Martina

Sveti Martin Biškup rođen z-Sombathelja,
Iz mešta lepoga Bratja ma ljublena,
Viteški su bili njegvi Roditelji,
Akoprem de nesu bili v-pravoj Veri.

Konstantia Cara Vojvoda je poštao,
Vu Latinzki Zemlji mešto svoga oca,
Ljubleno Soldate on je opominal,
Prem da kaštigati Oblazt nje je imal.

Kada ovak jednoč z-Vojzkum putuvalje,
v-Ambiamzki Varaš k Vratam kad došel je,
Najde siromaka vu Snegu gologa,
z-Mečem odrezal je njemu Plašca svoga.

Okavio je toga siromaka pokrili,
Kak pismo tolnači da je to sam Bog bil,
Ar mu se je zkazal Jezus v-pervoj noči,
Pak mu rekel Martin ti si sluga Božji.

Potlam se je Vojzka bila razpuztila,
k-Bogu žela vleče Svetoga Martina,
Lepo on za Službu zahvali Cesaru,
Akoprem Cesaru to nebilo drago.

v-Osemnajstom Letu v-Sveto Cirkvu ide,
Suprot volji Otca kerzta na se prime,
Hilarion Biškup ga za Redovnika,
Je poztavil da bu Bogu vekša Dika.

Potlam kak je Sveti Martin Mešnik poštao,
Obemul je ljubil v-pravo Veru došta,
Zbog ove kreposti njega za Biškupa,
Jesu poztavili vsi med sobum zkupa.

Zadnič kada na smert bil bi obetežal,
Na Pozteli smertni v-betegu je ležal,
Angele je poslal Jezus Nazarcnzki,
Koji Dušu njegvu v-Nebu su donesli.

Szent Márton napjára

Szent Márton a püspök, Szombathely szülötte,
Mely kedves vidéke barátinak, testvérnek.
szülci kik voltak vitézi nemzetség,
Még nem ismerhették az igazság hitét.

Nagy Konstantin császár helyezi vezérnek,
Latin földön saját apjának helyébe.
Minden tartományban, amelyet igazgat,
Csak úgy emlegették: kiváló katona.

Egykoron úton volt hadi seregével,
Ambiens városnak kapujához érve,
Egy szegény koldus állt, reszketve a hóban.
Kardjával palástját kettévágja nyomban.

Szegénynek vállait betakarja véle,
Amint írva vagyon, koldus volt az isten.
Meg is jelent Jézus, néki azon éjjel,
S mondá neki: Márton, szolgálj az Istennek!

Márton hadseregét később el is hagyja,
Teljes erejével, hogy Istent szolgálja.
A császári seregtől, halálával búcsút vesz,
Aminék a császár igazán nem örvend.

Szentegyházba megy el tizennyolc évesen,
Megkeresztelkedni atyja ellenére.
Hilarion püspök veszi be rendjébe
Nagyobb légyen véle Isten dicsősége.

Mikoron Szent Mártont püspökké szentelik,
A keresztényi hitre, sok embert megtérít.
Püspöki nagysága, híre messze támad,
Hirdeti győzelmét, az egek urának.

Végül is amikor halálos beteg lett,
Halálos ágyában lelkét kilhelte,
Názáreti Jézus angyalai jöttek,
Megboldogult lelkét felvitték az égbe.

Ének Szent Mártonról

Na Dan S. Martina.

Sveti Martin Biskup rojen v Ambiaholju,

Je mesta lepoga Bratja ma: ljublena,

Viteški su bili njegovi Roditelji,

Ako pram da nesu bili v pravoj veri.

Konstantin Caza Vojvoda je poznal,

Da Latinzki Zemlji mesto svojga Oca,

Ljubleno Soldate, on je opominal,

Prem da kašugati Oblast nje je imal.

Kada ovak jednoč z Vojakum picturalje,

v Ambiamzki Vreac k Vratam kad došel je,

Najde sizomake vru snegu gologaj,

z Mečom odrezal je njemu Nlača svojga.

Ovako je toga sizomake pokril,

Kak pismo tolnati, da je to sam Bog bil,

Ar mu se je skraml Seruš v pravoj noči,

Pak mu rekel Martin ti si Sluga Božji.

Poltam se je Vojzka bila razpustila,

k Bogu šlo vlač: Svetoga Martina

Lepo ovca. Mužbu mahvali Cesaru,

Ako pram Cesaru to nebilo drago.

v Osemnajstem Letu v sveto Cerkuu ide,

Su prot voji Oca kereta na v primo,

Hilarioni Biskup ga za Redovnika,

Je postavil da bu Bogu vekta Dika.

Poltam kak je sveti Martin Biskup Mečnik postal,

Obernul je ljudi v pravo Veru došel,

Zbog ove krepote njegova Biskupa,

Imu postavili v med sokum skupa.

Ladnuš kada na smeti bil bi obetel,

Na Posteli mrezini v btegu je ločal,

Angele je poslal Seruš Nazaronzki,

Koji Dušu njegvu v Nebu su doneli.

Karácsonyi ének

1. vers. Bárcsak előbb fölébrettem volna
De lásd pajtás most aludtál volna
Máris csendült fülembé az angyalnak mondása
Hogy a Jézus mast született ama istállóban.
2. vers. Oda megyek vagyon bátorságom
Remélem, hogy a kis Jézust meglátom
Gyere pajtás induljunk te is lehetsz társom
Vetünk leszen jó furuglás Régi jó bojtárom.
3. vers. Hallod pajtás hogy többen is leszünk
Azért tovább itten ne is késünk
Némely előbb lehet neki üdvözlötet tegyünk
S oda érkezőn mindnyájunk térdünkre essünk.
4. vers. A pásztorok hogy elérkezőnek
Gondoskodván hogy már mit tegyenek
Bojtár mongya no mi ketten bárányokért menyünk
S még az éjjel kettőt hármat könnyen megsüthessünk.
5. vers. Nosza tehát induljunk el ketten
Menyünk el Bethlehem felé könnyen
a kis Jézus siránczik ama Istállóban
barmok között betakarva rongyos posztócskába.
6. vers. Várokozál még egy verset mondok
azután egy keveset mulatok
azonnal Jézusom felé közelebb ballagok
azért Jézusom kedvéért egy szép tánczot járok.
7. vers. Állhatatlan ne csintalankodjál
elég immár kit eddig tánczoltál
Jobbat neki ajándékozz melyet veled hoztál
és köszönd meg, hogy vele eddig mulatkoztál
Amen

Karácsonyi ének

